

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ

Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής

Υποστήριξης ΕΣΠΑ

Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και

Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 892

Ταχ. Δ/νση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα

Πληροφορίες: Αθανάσιος Παπαηλιού

Τηλέφωνο: 210 3742069

Email: a.papailiou@minfin.gr

**Προς: Ε.Υ.Δ. Προγράμματος
Βορείου Αιγαίου**

1ο Χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών

811 00 Μυτιλήνη

Θέμα: Γνωμοδότηση σχετικά με τις προσκλήσεις με τίτλο «Επενδύσεις στην εξασφάλιση επάρκειας και στην αναβάθμιση ποιότητας πόσιμου νερού» και «Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος»

Σχετ: Το από 08/07/2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Υπηρεσίας σας (αρ. πρωτ. εισερχομένου ΥΠΟΙΚ 98179 ΕΙ 2024/ΕΥΚΕ-ΧΕ 892/09-07-2024).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκαν τα σχέδια Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με τίτλο «Επενδύσεις στην εξασφάλιση επάρκειας και στην αναβάθμιση ποιότητας πόσιμου νερού» και «Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος», προς γνωμοδότηση, αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης σημειώνονται τα εξής:

1.1 Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης με τίτλο «Επενδύσεις στην εξασφάλιση επάρκειας και στην αναβάθμιση ποιότητας πόσιμου νερού», αντικείμενό της είναι η υλοποίηση επενδύσεων που κρίνονται αναγκαίες, με βάση τα κριτήρια της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184 στην περίοδο 2021-2030 και την προτεραιοποίηση του προγραμματισμού υλοποίησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό (ΕΕΣ).

Κυρίαρχα στοιχεία των πράξεων θα είναι η συμβολή τους στην εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικών μεθόδων ή / και στη μείωση των απωλειών λόγω διαρροών.

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Βάσει των ανωτέρω, η συγκεκριμένη δράση αφορά στην εξασφάλιση επάρκειας και αναβάθμισης ποιότητας πόσιμου νερού μέσω του εκσυγχρονισμού, ή της αναβάθμισης υφιστάμενων, ή της κατασκευής νέων εγκαταστάσεων άντλησης, αξιοποίησης υδάτων και επεξεργασίας νερού, δεξαμενών, αντλιοστασίων, αγωγών μεταφοράς κ.α., καθώς και σε σύγχρονα συστήματα διαχείρισης ποιότητας και επάρκειας πόσιμου νερού, με στοιχεία ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης ή και του περιορισμού των απωλειών.

Ενδεικτικές πράξεις:

- Έργα ενίσχυσης εξωτερικού υδραγωγείου ύδρευσης για την κάλυψη αποδεδειγμένων υδρευτικών αναγκών (δεξαμενές, αντλιοστάσια, αγωγοί μεταφοράς ύδατος κ.λπ.),
- Συστήματα και εγκαταστάσεις αξιοποίησης υδάτων ή/και επεξεργασίας νερού για χρήση, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα ύδρευσης (δηλαδή, έλλειψη ή έντονα προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης του νερού) και δεν υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι εξασφάλισης πόσιμου νερού,
- Ειδικά συστήματα ελέγχου και τηλεματικής διαχείρισης, με σκοπό την αποτελεσματικότερη διαχείριση πόσιμου νερού στα συστήματα υδροδότησης και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Επιδίωξη είναι να αντιμετωπιστούν προβλήματα με διαπιστωμένες ανάγκες από τους οικείους παρόχους και από τα Master Plans, σε επάρκεια και ποιότητα πόσιμου νερού, μέσω επενδύσεων που είτε είναι ενεργειακά αποδοτικές (συμβάλουν στην μείωση καταναλισκόμενης ενέργειας σε ποσοστό άνω του 20%, μέσω αναβάθμισης Η/Μ εξοπλισμού ή και εγκατάστασης ΑΠΕ) ή και στη μείωση των διαρροών σε ποσοστό άνω του 20%.

Για πράξη που αφορά σε έργο υδροληψίας, συστημάτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας νερού κλπ, θα τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα υλοποίησης, από την προσκομισθείσα μελέτη σκοπιμότητας, βάσει της οποίας θα έχει προηγηθεί ανάλυση των εναλλακτικών δυνατοτήτων ύδρευσης και επιλογή της βέλτιστης λύσης, με περιβαλλοντικά και οικονομοτεχνικά κριτήρια, εκτός αν περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο Γενικό Σχέδιο Ύδρευσης (Master Plan) (όπως περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3.1 του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Νερού).

Για πράξη που αφορά σε έργο ενίσχυσης του εξωτερικού υδραγωγείου (δίκτυα μεταφοράς νερού κλπ), θα πρέπει να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα εφόσον σκοπός είναι η αντιμετώπιση μεγάλων διαρροών.

Όλα τα έργα οφείλουν να είναι συμβατά με το ισχύον ΣΔΛΑΠ Νήσων Αιγαίου και να συμπεριλαμβάνονται στα εγκεκριμένα Γενικά Σχέδια Ύδρευσης (Masterplans), εφόσον αυτά υπάρχουν. Η διασφάλιση της συμβατότητας των δράσεων, που υλοποιούνται στον τομέα των υδάτων, με τα προβλεπόμενα στα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, αποτελεί αντικείμενο της Περιφερειακής Ομάδας Εργασίας,

σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση υπ. Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΕΣΠΑΠΕΡ/83141/546-6.10.2020 (ΑΔΑ: 6ΟΔΙ4653Π8-ΞΕ5).

Επισημαίνεται ότι οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν, θα επιλεγούν με βάση τις προτεραιότητες του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχέδιου για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 3.000.000,00€.

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι Δήμοι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που δεν διαθέτουν ΔΕΥΑ, Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

1.2 Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης με τίτλο «Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος», αντικείμενό της είναι η υλοποίηση επενδύσεων που κρίνονται αναγκαίες, με βάση τα κριτήρια της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184 στην περίοδο 2021-2030 και την προτεραιοποίηση του προγραμματισμού υλοποίησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο (ΕΕΣ).

Κυρίαρχα στοιχεία των πράξεων θα είναι η εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικών μεθόδων ή / και η μείωση των απωλειών λόγω διαρροών.

Μέσω της δράσης επιδιώκεται η υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη μείωση των διαρροών του πεπαλαιωμένου ή ακατάλληλης ποιότητας δικτύου ύδρευσης (αντικατάσταση - εκσυγχρονισμός δικτύων ύδρευσης), με παράλληλη εξασφάλιση επάρκειας και καλής ποιότητας νερού. Οι τύποι των παρεμβάσεων θα αφορούν σε έργα αντικατάστασης, επισκευής, εκσυγχρονισμού και αποκατάστασης/ενίσχυσης δικτύων ύδρευσης σε τμήματα στα οποία αποδεδειγμένα παρατηρούνται απώλειες του μεταφερόμενου νερού. Οι απώλειες στην περιοχή παρέμβασης θα προσδιορίζονται ποσοτικά ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του μεταφερόμενου νερού, στη βάση υπολογισμών που θα στηρίζονται σε πραγματικές μετρήσεις πεδίου ή και σε τεκμηριωμένες εκτιμήσεις. Στα τμήματα δικτύου που θα γίνουν αναβαθμίσεις, προβλέπεται και η εγκατάσταση διαλειτουργικών συστημάτων διαχείρισης λειτουργίας δικτύου (μέτρηση παροχής, έλεγχος διαρροών κλπ).

Όλα τα έργα οφείλουν να είναι συμβατά με το ισχύον ΣΔΛΑΠ Νήσων Αιγαίου και να συμπεριλαμβάνονται στα εγκεκριμένα Γενικά Σχέδια Ύδρευσης (Masterplans), εφόσον αυτά υπάρχουν. Επισημαίνεται ότι οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν θα επιλεγούν με βάση τις προτεραιότητες του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχέδιου για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 6.000.000,00€.

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι Δήμοι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που δεν διαθέτουν ΔΕΥΑ και Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Όπως προκύπτει από τη νομολογία, το άρθρο 107 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση το Δημόσιο ενεργεί ασκώντας «δημόσια εξουσία» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν ως «υπό την ιδιότητα τους ως δημόσιες αρχές». μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η εν λόγω δραστηριότητα συνιστά καθήκον που εμπίπτει στις ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται. Σε γενικές γραμμές, εκτός εάν το κράτος μέλος έχει αποφασίσει να εισαγάγει μηχανισμούς της αγοράς, οι δραστηριότητες που εκ της φύσεώς τους εμπίπτουν στα προνόμια δημόσιας αρχής και ασκούνται από το κράτος δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες.

3. Σκοπός των δράσεων των δύο προσκλήσεων είναι η υλοποίηση επενδύσεων που κρίνονται αναγκαίες, με βάση τα κριτήρια της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184 στην περίοδο 2021-2030 και την προτεραιοποίηση του προγραμματισμού υλοποίησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό (ΕΕΣ).

Συγκεκριμένα θα υλοποιηθούν δράσεις για την εξασφάλιση επάρκειας και αναβάθμισης ποιότητας πόσιμου νερού μέσω του εκσυγχρονισμού, ή της αναβάθμισης υφιστάμενων, ή της κατασκευής νέων εγκαταστάσεων άντλησης, αξιοποίησης υδάτων και επεξεργασίας νερού, δεξαμενών, αντλιοστασίων, αγωγών μεταφοράς κ.α., καθώς και σε σύγχρονα συστήματα διαχείρισης ποιότητας και επάρκειας πόσιμου νερού, με στοιχεία ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης ή και του περιορισμού των απωλειών καθώς και δράσεις που αφορούν στη μείωση των διαρροών του

πεπαλαιωμένου ή ακατάλληλης ποιότητας δικτύου ύδρευσης (αντικατάσταση - εκσυγχρονισμός δικτύων ύδρευσης), με παράλληλη εξασφάλιση επάρκειας και καλής ποιότητας νερού.

Από την περιγραφή των έργων που δύναται να χρηματοδοτηθούν μέσω των σχεδίων πρόσκλησης που μας έχουν κοινοποιηθεί προκύπτει ότι, τα εν λόγω έργα, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και το είδος του δικαιούχου, δύναται να εξετασθούν στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε ως έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είτε ως έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης αλλά είναι συμβατά με το δίκαιο ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην με αρ. πρωτ. 41364/ΕΥΚΕ5317/05-04-2017 επιστολή της ΕΥΚΕ με τίτλο «Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών πόσιμου ύδατος» τα έργα κατασκευής δικτύων ύδρευσης και υποδομών διαχείρισης υδάτινων πόρων, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (παρ. Α του ανωτέρω αναφερόμενου εγγράφου), δύναται να τεκμηριωθεί ότι δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, μόνο εφόσον οι δικαιούχοι προσκομίσουν την υφιστάμενη εθνική νομοθεσία και στοιχεία που καταδεικνύουν ότι οι υποδομές πόσιμου ύδατος αποτελούν «φυσικό μονοπώλιο».

Στην περίπτωση αυτή συστήνεται η τήρηση χωριστού λογαριασμού, ώστε να αποκλείεται κάθε ενδεχόμενη χρήση του ποσού που δίδεται στον δικαιούχο για την κάλυψη άλλων δαπανών, πλην αυτών που αφορούν ειδικά τη συγκεκριμένη δράση (παρ. 212 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2016/C 262/01) προκειμένου να αποκλειστεί η σταυροειδής επιδότηση ή η έμμεση επιδότηση άλλων τυχόν οικονομικών δραστηριοτήτων του κυρίου του έργου.

Διαφορετικά δύναται τα έργα να εξεταστούν ως τοπικές υποδομές στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός - ΓΑΚ), ή ως Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος, εφαρμόζοντας το σχετικό θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (παρ. Β & Γ του με αρ. πρωτ. 41364/ΕΥΚΕ5317/05-04-2017 εγγράφου της ΕΥΚΕ-ΧΕ).

Επισημαίνεται ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά την υλοποίηση παρεμβάσεων που συμβάλουν στην μείωση καταναλισκόμενης ενέργειας μέσω αναβάθμισης Η/Μ εξοπλισμού ή και εγκατάστασης ΑΠΕ, καθώς για τις συγκεκριμένες δράσεις είναι αναγκαίο να εξεταστούν κρίσιμοι παράγοντες που καθορίζουν την ύπαρξη ή μη στοιχείων κρατικών ενισχύσεων (π.χ. χρήση παραγόμενης ενέργειας, τυχόν σύνδεση με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, κλπ.).

Τονίζεται η αναγκαιότητα συνοχής στον τρόπο αντιμετώπισης έργων παρόμοιου περιεχομένου και είδους δικαιούχων, προκειμένου να υπάρχει συνάφεια στο θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που εφαρμόζεται σε αυτού του είδους τα έργα σε εθνικό επίπεδο.

7. Όπως επισημάνθηκε και στη με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 επιστολή της ΕΥΚΕ-ΧΕ, για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ.

Σε κάθε περίπτωση, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο» διατηρεί την δικαιοδοσία ελέγχου της επιλεξιμότητας των δαπανών των υπό αξιολόγηση πράξεων.

8. Για την πλήρη κάλυψη του θεσμικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων και για ασφάλεια δικαίου, κρίνεται απαραίτητο να αντικατασταθεί στο διατακτικό της πρόσκλησης το Νο 25 με το σωστό:

- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2832 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ευάγγελος Στουραΐτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
2. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
3. ΕΥΚΕ - ΧΕ

